

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom

„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:

Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.

Za Jugoslavijo

četrtletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—

Pozamezna številka 10 grošev.

Propaganda iz resnica.

Po vojni se je zemljevid Evrope zelo spremenil. Meje novih držav se niso določevale popolnoma po narodnih mejah, ker to povsod ni bilo mogoče, temveč po zemljepisni legi, oziroma varnosti novonastalih držav pred vpadi sosedov. Tako se ni bilo mogoče izogniti, da ne bi dobile novonastale, razširjene in stare države pod svojo oblast tudi manjšine. Državniki, ki so sklepali pogodbe, so predvidevali, da se bo manjšinam malokje dobro godilo, da jim bo državni narod omejeval svobodni narodni, gospodarski in kulturni razvoj, zato so vpostavili v mirovne pogodbe s premaganimi državami posebne določbe o varstvu manjšin; zmagovalci pa so dobili proste roke in smejo delati z manjšinami kakor hočejo, n. pr. Italija. Nekateri države se kolikortoliko držijo določb mirovnih pogodb, druge se zopet malo zmenijo za nje. Vendar si jasne slike o pravicah manjšin v posameznih državah ni mogoče ustvariti na podlagi časnikarskih poročil, ker so povsod enostranska, oziroma primerna številu maternega naroda, ki jih štiti. Narod, ki je močan in ima dobro organiziran tisk in sredstva, stalno troši v javnost zavita in naravnost lažniva poročila o pravicah svojih manjšin. Javnost tem poročilom povsod verjame, ker je prelena, da bi mislila in segla tudi po zanesljivejših virih. Kako bi bilo tudi mogoče drugače pisati, da Nemci v Jugoslaviji nimajo niti enega nemškega razreda. In to piše celo katoliško časopisje. Zatiranje drugorodcev sploh ni v naravi slovanskih narodov. In če se v posameznem slučaju mogoče vdari preko meje, je to nemška šola, so se Slovani naučili od Nemcev. Nemci sicer pravijo, da stoje na prvem mestu, kjer se gre za pravice narodnih manjšin, vendar vemo vsi, da je to samo varanje javnega mnenja in da se ravno narodnim manjšinam v nemških deželah godi prav slabo.

Za jugoslovanskimi Nemci stoji celoten nemški tisk, ki trobi stalno v svet, kake ugodnosti imamo mi Slovenci na Koroškem, in hvalisa svojo kulturno avtonomijo. Prosvetno ministrstvo v Beogradu je izdalo v „Prosv. Glasniku“ o šolstvu v letu 1925—1926 statistiko, iz katere posnemamo zanimive podatke, o katerih naj razmišljajo naši Nemci, ki imajo šolstvo na Koroškem v rokah.

Jugoslavija je razdeljena po ustavi na 33 delov, ki se imenujejo oblasti; Slovenija je razdeljena na 2: na mariborsko in ljubljansko oblast.

V celi državi je 7316 osnovnih šol: v mariborski oblasti 433, v ljubljanski 450. Nemci imajo 171 nemških šol, ki so razdeljene po raznih oblastih, in sicer: bačka oblast 76 (od 353), beograjska 39 (od 334), vrbaška 4 (144), zagrebška 1 (353), ljubljanska 10 (450), mariborska 14 (433), osječka 4 (647), podunavska 10 (211), sremska 11 (232). Žal, da statistika navaja samo število nemških šol, manjka pa število nemških razredov, ki jih je najmanj toliko kot nemških učiteljev, torej približno 580.

Dece, ki pohaja v šolo, je 682.016, od teh je 32.069 Nemcev (4,7%): mariborska oblast 63.306 otrok, 1102 Nemcev, ljubljanska 64.247 otrok, od teh 1432 nemških.

V Jugoslaviji je nameščenih 18.201 učiteljev in učiteljic, od teh je 584 Nemcev (3,2%). Po oblasti so razdeljeni: bačka oblast 269, beograjska 166, vrbaška 11, ljubljanska 22, mariborska 6, mostarska 1, osečka 4, podunavska 60, sremska 15, travnička 1 in tuzlanska 2.

Primerjajmo: V Jugoslaviji je

imelo v šolskem letu 1925—1926 32.069 nemških otrok 171 nemških šol s 584 nemškimi učitelji. Na Koroškem ima preko 5500 slovenskih otrok nič slovenskih šol in 2 slovenska učitelja, od katerih je nameščen eden v nemškem delu Koroške. Nemci v Jugoslaviji so raztreseni, dočim smo mi strnjeno naseljeni in bi imeli do slovenskih šol še več pravice. Nemški poslanci v Jugoslaviji pa še s tem niso zadovoljni in kriče po svetu, kako so zatirani. Nemški poslanski klub zahteva k novemu šolskemu zakonu, da se mora vršiti pouk otrok narodne manjšine v lastnih šolah in da se morajo vzporednice spremeniti v lastne šole. Poučevati se mora v materinem jeziku otrok, državni jezik pa naj bo obvezen predmet od tretjega ljudskega razreda naprej in sicer šest ur na teden.

Morda bi bili jugoslovanski Nemci bolj zadovoljni, ko bi sedanje sijajne šolske razmere, ki so na Koroškem, prenesli tudi v Jugoslavijo ter odpravili nemške šole in vpeljali utrakvistične, nemške učitelje pa premestili v kraje, kjer ni nobenih Nemcev. Sedaj, ko dela skupščina na novem šolskem zakonu, bi bila upeljiva utrakvistične šole po koroškem vzorcu lahko mogoča. Jugoslovanska vlada bi želji Nemcev po tako izvrstnih šolah gotovo rada ustregla.

Nemci v Jugoslaviji imajo poleg navedenega v 1566 meščanskih šolah 1915 nemških učencev in 60 nemških učiteljev. Statistika žal ne pove, koliko meščanskih šol in koliko meščanskošolskih razredov imajo Nemci v Jugoslaviji.

S tem so ovržene trditve dr. Grassla, ki jih je iznesel v graški „Tagespost“. Dobro mu odgovarja tudi „Slovenec“, ki pravi:

Kar se nemškemu prebivalstvu privošči, so slovanskim šolam priklopljeni manjšinski razredi, v resnici dvojezične šole, v katerih je nemščina obsojena za pepelčico in v katerih je gojitev nemškega duha in nemškega čuvstva popolnoma izključena. — Kar se slovenskemu prebivalstvu na Koroškem, ki je kompaktno naseljeno, privošči, so utrakvistične šole, v resnici nemške šole, kjer se le par mesecev v prvem šolskem letu uči materin jezik (narečje), ker otroci čisto nič ne znajo nemško, ko pridejo v šolo, a potem nikoli ne slišijo več domače besede razun v krščanskem nauku tam, kjer so slovenski duhovniki. Slovenščina niti ni pepelčica, o gojitvi slovenskega duha in slovenskega čuvstva ni samo ne duha ne sluha, ampak goji se naravnost mržnja do vsega slovenskega.

Nemški jezikovni pouk na teh manjšinskih razredih, ki se v prozornem namenu označujejo kot „nemške ljudske šole“, se vedno bolj izroča slovanskim učiteljem, ki nemškega jezika — torej materinega jezika njim izročeni otrok in navideznega učnega jezika — ali čisto nič ne obvladajo, ali, če ga lomijo, notranje odklanjajo... — Pouk na utrakvističnih koroških šolah je — razen enega učitelja — izročen popolnoma nemškemu učiteljem, ki slovenskega jezika — torej materinega jezika njim izročeni otrok — v ogromni večini sploh ne razumejo, ali če lomijo kakšno koroško slovensko narečje, ne samo notranje, ampak tudi na zunaj odklanjajo in slovenske otroke zavoljo slovenščine zasmejujejo.

Obisk teh borih manjšinskih razredov še povrh nemškim otrokom ni prosto dan, ampak šolske oblasti določujejo narodno pripadnost šolskih otrok brez zaslišavanja, celo proti izrečnemu ugovoru staršev... — Dolgo je že od tega, ko so koroški Slovenci skušali doseči nekaj več (kakor par prvih mesecev) pouka v

materinem jeziku, a ko so videli, kako deželni šolski svet zaslišuje starše, so ta način opustili. Ves ustroj šol urejuje izključno deželni šolski svet, kako, je iz gornjega razvidno.

Otroški vrtci so samo slovanski, samo slovanske pesmi, igre in pozdravi so dovoljeni... — V vseh večjih krajih slovenske Koroške so otroški vrtci, kjer so dovoljene samo nemške pesmi, igre in pozdravi. V teh se slovenski otroci toliko privadijo nemščini, da morejo obiskovati izključno nemške šole, ker v teh krajih ni utrakvističnih šol.

Revna dvojezičnost ljudskošolskega pouka... traja samo štiri leta, na celi višji stopnji ljudske šole je pouk samo slovanski, nemški materin jezik ni niti učni predmet. — Revna dvojezičnost ljudskošolskega pouka na koroških šolah traja k večjemu štiri mesece prvega šolskega leta, v celi ostali šolski dobi je pouk samo nemški in slovenski materin jezik ni niti učni predmet. Nekaj predmetov, kakor n. pr. računanje, je od prvega dne samo nemški.

Da na Koroškem ne sprejmejo nobenega zavednega Slovenca na učiteljske, je tako običajno, da ni nobene izjeme.

Dodatna pogodba k trgovski pogodbi z Jugoslavijo.

Z Jugoslavijo. Dne 10. nov. je beograjska narodna skupščina sprejela novo dodatno pogodbo k trgovski pogodbi z našo državo. Trgovska pogodba z Jugoslavijo se je sklenila leta 1925, leta 1926 in 1927, ker pa je Avstrija sklenila nove carinske postavke, je bilo treba napraviti nov sporazum. Najvažnejše postavke so: carina znaša zanjeprej za pšenico, rž, oves 2 S za 100 kg, do zdaj za moko (izvzemši koruzno) in zdrob 5 S. Za klavno živino 8,50 do 10 S, do zdaj 5 S. Za plemensko žival 50 S, za teleta 35 S. Za žive mesne svinje 18 S, do zdaj 9 S za glavo, za konja 75—130 S, do zdaj 30—60 S, svinjska mast ali špeh 10 S, do zdaj 3,80, za sveže goveje meso 23 S, do zdaj 12 S, razdeljeno svinjsko meso 30 S, do zdaj 12 S, zaklane svinje 26 S, do zdaj 12 S, izvzemši masne svinje, ki so carine proste, konzerve 45,50 S, do zdaj 20 S, klobase (izvzemši salame) 34-74, 50-94 50 S, do zdaj 20 S. Zvišala se je potem carina za kislino zelje in vkuhane kumare na 5 S od 3,50 in na 8 S od 5. Potem je Jugoslavija v prilogi Avstriji odnehala od avtonomne carine za drobne žebelje od 18 na 15,50, za večje žebelje od 50 na 23, za kotlje od 50 na 30, za pripravo za valjenje (Brutapparat) od 75 na 30. Jugoslavija pa je zvišala svojo carino na rastlinsko mast od 29 na 40, papir za zavojce od 10 na 14, tiskovni papir 16 na 17, za neobdelano žico od 12 na 12,50 do 14,50, za osi od 25 na 27, na vijake od 28 na 50 do 70, za stavbinsko železovino od 35 na 40 do 50, za ključavnice od 46 na 52, za železne blagajne od 40 na 52, za tiskovne črke od 40 na 50, za izdelke iz nikla od 300 na 330, za pločevino in žico iz bakra od 23 oz. 35 na 27 oz. 42, za posodo iz bakra ali medenine od 200 na 220, za posrebrnjeno namizno orodje od 500 na 600, za električne ure od 150 na 200. Za jabolke, ki se uvažajo v Avstrijo, se bo plačevalo 3,50 S, do zdaj — češplje in slive bodo proste, proste so žive masne svinje, za slivovko se bo plačevalo le še 75, ne kakor do zdaj 150. Zaklane masne svinje plačujejo 3, ne kakor do zdaj 6, za kuhane slive 3 S mesto 5, za svež fižol 38 mesto 50 S. Ta dogovor se ne odpove do 30. junija 1931, potem se more za rok 3 mescev

odpovedati. Pogodbo je zadnje dni v decembru podpisal tudi jugoslov. kralj in se bodo listine kmalu izmenjale. Deset dni po izmenjavi listin st. p. pogodba v veljavo.

POLITIČNI PREGLED

Koroški deželni zbor je zasedal 28. in 29. decembra, da sprejme še pred pričetkom novega leta proračun za leto 1929. Proračun je bil nespremenjen sprejet proti glasovoma naših dveh poslancev, ker koroškim Slovencev nič ne nudi. Pri razpravi sta naša dva poslancev odločno nastopila za pravice Slovencev in jih dobro zastopala. Nemci so naše utemeljene obtožbe prav jalovo zavračali. Prihodnjič prinesemo obširnejše poročilo.

Inozemstvo:

Jugoslavija. 1. december vsakega leta je v Jugoslaviji državni praznik. Ta dan je bilo v Zagrebu prav živo. 3 dijaki, ki so razobesili na stolnici 3 žalne zastave, so bili aretirani in odvedeni v zapor. Pri odgonu jih je hotela množica osvoboditi in padlo je 50 streliv iz množice, ki so eno osebo ubili in 2 policista težko ranili. Policija vendar ni streljala. Tudi na Jelačičevem trgu je prišlo do spopada. Odani so bili strelji proti policiji. Prišlo je vojaštvo, a tudi to je bilo pozdravljeno s strelji in s kamenjem. Vojaki so dvanajstkrat ustrelili v zrak. Ubit je bil konj policijskega komisarja, 2 vojaka težko ranjena, 10 lahko ranjenih, kakor tudi poveljnik stotnije. Veliko študentov je nato romalo v zapor. Posledica tega streljanja je bila, da je notranji minister odstavil zagrebskega velikega župana in imenoval polkovnika Vojo Maksimoviča za vršilca poslov velikega župana. Proti imenovanju častnika za velikega župana je zagrebska oblastna skupščina protestirala. Ni ga priznala in ugotovila, da je imenovanje nezakonito. Vlada se je o zadevi posvetovala in že se je govorilo, da se uporabi proti manifestantom zakon o zaščiti države. Pri tej priliki naj bi se razpustile vse tiste organizacije, ki so sodelovale pri napadih na državo. Vse tiskane, pisane ali izrečene izjave pridejo pred zakon. Kolikor so tisti, ki te izjave dajejo, državni poslanci, bodo odgovarjali pred rednim sodiščem. Vlada svoje grožnje ni izvedla in duhovi so se nekoliko pomirili. — Stalno prihajajo na dan načrti, kako razdeliti državo v samoupravne enote. Po enem načrtu naj bi se Jugoslavija razdelila na tri, v finančnem in zakonodajnem pogledu popolnoma samostojne pokrajine, ki bi jih družile le skupne državne meje, armada, zunanja politika, železnice, telefon in telegraf. Osrednji parlament bi tvorili delegatje pokrajinskih samouprav in izvoljeni delegati gospodarskih in stanovskih korporacij. Stara in nova Srbija in Črna gora bi obsegali eno pokrajino, Hrvatska, Slavonija, Dalmacija, Bosna in Hercegovina drugi del in Slovenija tretji del. Na drugi strani so Hrvati za delitev države v sedem pokrajin: Makedonija, Srbija, Vojvodina, Bosna in Hercegovina,

Črna gora, Hrvatska, Slavonija. Zadovoljili bi se pa tudi z dualizmom, z dvema pokrajinama: kraji na levem bregu Save in Drine bi pripadali Zagrebu, ostali pa Beogradu. — Imenovanje polkovnika Maksimoviča je izzvalo vladno krizo, ker so demokrati proti temu, da bi bili upravni uradniki oficirji. Pa tudi več drugih obljub glede sprejetja nekaterih zakonov jim ni bilo izpolnjenih. Vlada je bila popolnoma na skoku in se je pričakovala vsak dan ostavka. Pri zborovanju demokratske stranke pa je dobil Davidovič proste roke in naslednja pogajanja bodo ostavko vlade zavlekli ali odstranili.

Svet Društva narodov se je bavil pred zaključkom svojega zasedanja v decembru v Laganu tudi z nemškimi manjšinami v Gornji Šleziji. Poljski zunanji minister je prečital daljšo izjavo, v kateri naglašja, da je delovanje nemške ljudske zveze v očitnem nasprotju z duhom ženevske konvencije. Mnogoštevilne pritožbe, ki jih je prejelo Društvo narodov, naj bi v svetu napravile vtis, da so pravice nemške manjšine v Gornji Šleziji okrnjene in da je položaj nevzdržen. Pritožbe nemške manjšine so na podlagi navedb ministra Zaleskega neutemeljene. To znači zlorabo določb manjšinskih pogodb. Ta izjava, ki jo je dal Zaleski popolnoma nepričakovano po zaključitvi dnevnega reda, je nemškega zunanjega ministra dr. Stresemanna tako razburila, da je začel med zadnjimi stavki razbijati s pestjo po mizi in na ves glas protestirati. Dr. Stresemann je povdarjal v odgovoru, da mora svoje stališče zagovarjati ne samo z vidika nemških manjšin, temveč z vidika vseh manjšin sploh. Ugled Društva narodov bi zelo trpel, če bi zavzelo v tem vprašanju drugačno stališče, ker so mnogi prepričani, da je Društvo narodov idealna ustanova baš glede zaščite narodnih manjšin. Zaradi tega bi moralo Društvo narodov čuvati nad manjšinami in njihovimi pravicami. — Smatra se, da se je s tem postavil nemški delegat na čelo evropskih manjšinskih vprašanj in se bo obravnaval na prihodnjem zasedanju Društva narodov celoten manjšinski problem ter se sklepalo o načelni spremembi v postopanju z evropskimi manjšinami. Svoja izvajanja je povdaril dr. Stresemann z razbijanjem po mizi, kar Nemci radi delajo, n. pr. rožljanje s sabljami pri sklepanju miru v Brest Litovskem. Mi dvomimo, da mislijo Nemci res pravično rešiti manjšinsko vprašanje, ki bi bilo ugodno vsaki manjšini posebej z ozirom na posebnosti manjšin. Dobro se je pokazalo to pri nas na Koroškem. Dokler pri obravnavi zakonskega osnutka o avtonomiji v šolskem odseku ni bilo načelno spornih točk, je šlo vse gladko izpod rok; ko pa se je šlo za točke, ki bi mogle biti manjšini v korist, je delo v odhodu zastalo. Dvomimo o dobri volji mnogih nemških manjšinskih delavcev, da nam hočejo res pripomagati do kulturne avtonomije, ki bi bila nam pravična, in tako tudi svojim manjšinam zboljšati položaj. Dejstvo, da zastopniki nemških manjšin niso prišli na v Ženevi dogovorjeni sestanek v Prago, je tudi en znak za naš dvom.

Novi romunski parlament je začel takoj po izvolitvi z delom. Pri proračunski razpravi je govornik liberalne stranke protestiral proti volitvam, češ, da niso bile svobodne. Temu protestu se je pridružil tudi vodja ljudske stranke, ki je izjavil, da vlada ni držala besede in da so se tekom volitev pripetile težke nezakonitosti. V imenu vlade je odgovoril minister Vajda, ki je zavrnil navedene očitke ter opozarjal, da je vlada takoj po volitvah imenovala posebne preiskovalne komisije, ki so proučile vse pritožbe proti volitvam ter ugotovile, da so se iste vršile brez najmanjšega pritiska od strani policije in državnih oblastí in da so bile svobodne. Glavni tajnik madžarske stranke Šandor Josef je v imenu svoje stranke izjavil, da so bile te volitve docela svobodne in sploh prve, pri katerih so mogle narodne manjšine po 10 letih priti do besede in dokazati svoj obstanek. Govornik smatra za svojo dolžnost, da bo to ugotovitev preko časopisja razglasil celemu svetu. Parlament je bil vsled božičnih praznikov odgođen za par dni, a hoče še letos rešiti proračun za prihodnje leto. — Madžarska manjšina je nastopila pri zadnjih volitvah samostojno in si je priborila precejšnje število mandatov, dočim se je vezala nemška manjšina z vladno stranko in njene dejanske moči ni mogoče ugotoviti po poslancih.

DOMAČE NOVICE

Bistrica v Rožu. (Naše šolstvo.) Leta in leta že kujejo v Celovcu načrt, kako bi se kulturna avtonomija za Nemce ugodno rešila. Toda do sedaj še niso prišli tako daleč, da bi mogli kaj povedati javnosti. To vprašanje pa je naenkrat rešil, kakor je že poročal „Koroški Slovenec“, gosp. nadučitelj Križman, morda celo po navodilu gotovih krogih. G. nadučitelj je poslal staršem, ki imajo otroke v 1. razredu, listke, in jih pozval, da v šoli izrazijo željo glede pouka o slovenščini. Nekaj jih je bilo pogumnih in so zahtevali, da se otroci tudi zana-prej poučujejo, kakor je bilo običajno do sedaj. Toda večina med navzočimi, med njimi največ soc. demokratov, se je izrekla za samo nemški pouk. Iz razumljivih razlogov se večina staršev vabilu nadučitelja ni odzvala, saj vsak posebej zaveden Slovenec ve, kaj pomeni nastopiti javno proti gosposki želji. V krajnem šolskem svetu imajo soc. dem. večino in ko bi se ti zastopniki tudi tam postavili na svoje internacionalno stališče, bi morali tudi dotični predlog zavrniti in to tem bolj, ker so vsi zastopniki sinovi slovenskih mater. S tem, da so glasovali za odstranitev slovenskega pouka v šoli, so javno dokazali, da so postali hlapci nemškega imperializma. Radovedni smo, kaj poreče k temu sklepu dež. šolska oblast. Ako bo ta sklep tudi od te strani sprejet, potem si lahko vsaka šola uredi pouk v šoli po svoji „ljudski volji“. Govori se celo to, da je nadučitelj sprožil to vprašanje samo radi tega, da mu ne bo treba polagati izpita iz slovenščine. Vse mogoče...

PODLISTEK

Danilo Gorinšek:

Klatež Peter.

I.

Pozdravljen dom! Tiho, kot vase zamaknjen počivaš sredi zelenih livad, tvojih starih in čestitih zidov se ovija zelena trta kot lovorjev venec glave imenitnika. Pozdravljen dom! Ne more beseda iz ust, srce tone v brezmejni prelesti, v neskončni radosti.

Pozdravljen dom, ki se je v tvoje okrilje vrnil izgubljeni sin. Vabila ga je tujina, iz dalje mu je bilo prihajalo kot velikonočno zvonjenje, ki oznanja vstajenje, in lesketalo je iz daljav, da je jemalo vid in on je slep od sonca in s polnim srcem kot pijan odštrkljal, kamor ga je vabilo. In ko je bil prišel tja, je bila tema in v srcu bolest. Ljudje so bili tujci, mrki in resni, obrazi so jim bili kot voščene maske, in sonce se mu je zdelo, kot da se boji prodreti izza megle. Tedaj je pogledal v svojo dušo in videl tih, kot vase zamaknjen dom, bliščal se je v deviški belini, in kroginkrog so se ga ovijale trte, kot deca svoje matere, na pragu pa je stala mati in si je brisala solze, ko je iz dalje prihajal on... Tako je videl v svoji duši, in od-

tistihmal je bil brez pokoja. Begal je po ulicah, od konca do kraja, in ko je bil prispel na kraj, ni vedel, da je tam in zakaj je tam. Kadar se je spomnil na dom, ga je oklepalo v okov in ga ni več izpustilo... In ko je bila bolest najvišja in je v morju tuge in hrepenenja utonila slehernna misel, je odšel... In pred seboj je gledal dom v deviški belini in zeleno trto krog sten in na pragu mater, sivo in zgubano mater, ko si briše solze... Glasno je zajokal. V teh solzah je začutil blaženost, ko še nikdar, nikdar. Mimo njega pa so hodili ljudje, in so jim oči videle velikega in postavnega mladeniča, kako joka in so dejali: „Bedak, ki joka!“ Duše niso videli in je še niso nikoli. — Peter ni vedel, zakaj je bil prišel v dolino, odkoder je zagledal svoj dom. Ves omoten je bil, kot otrok, kadar se nepričakovano znajde pred brezmerno krasoto. In tedaj se je izvilu Petru: Pozdravljen dom!

II.

Zdrznil se je Peter. Izpreletelo ga je bilo mrzlo, kot da se je smrt dotaknila s svojo koščeno in ledeno roko. Spomnil se je svoje prve mladosti. Oče ga je bil dal v šole, da bi mu nekoč, ko bodo v starosti pešale roke, skrbel zanj. Toda v šoli je gledal s široko odprtimi očmi skozi okno v krasotni svet. Sonce je sijalo tam zunaj in pritajeno šelestenje listja na

zelenem drevju je vabilo. Peter ni vedel kaj se godi krog njega. Kadar se je zazrl v knjigo pred seboj, ga je zabele. Videl je debele, črne črke na orumenelem papirju in mraz je šinil iz njih. Tam zunaj za oknom pa je bilo toplo in svetlo in je vabilo... Učitelj je bil dejal očetu, da je fant klatež, da bi se kar potikal po svetu, za šolo pa, da mu ni. In oče je vzel šibo... Tako so tekla prva leta. Izdelal je bil najnujnejše šole. Kadar ni bilo šole, je ležal v travi pod lipo in je gledal v bežeče oblake, in oči so mu žarele v tainem žaru, večkrat je iztezal roke, kot da bi hotel zajeti nekaj, kar je daleč, zelo daleč... Ali pa je hodil po gozdu in prisluškoval ticam, ko so prepevale svojo pesem v vejevju... Oče je zmajeval z glavo in globeke gube so se mu vrezavale v lice, ko fanta ni bilo h knjigam. Le mati je radostno vztrepotala, kadar je ozrlo njeno oko Petra, in gledala je žarko in ponosno za njim, dokler ni izginil v daliavi. Ljudje so ga videli hoditi po svetu, polegati v travi pod lipo, prisluškovati so ga videli ticam v gozdu, in sleherni dan so ga videli v drugi vasi, le doma ga niso videli. Videli so ga klateža, malopridnega in pokvarjenega, niso pa videli oči, ki je iz njih široko hrepenela v svet njegova čista duša. Niso niti zaslutili ljudje hrepenenja po soncu, ki je sijalo izven šolskih oken, in ki je vabilo in grabilo z obema

Žitara vas. (Kuharski tečaj.) Meseca novembra in decembra se je vršil pri nas kuharski in gospodinjski tečaj, prirejen od deželnega kulturnega sveta pod vodstvom učiteljice Ljubice Miklav. Predsednik deželnega kulturnega sveta g. Supersberg je obljubil na nekem zborovanju, da pride na Spodnjo Koroško ena, „die auch windisch kann“, ali kljub temu se je vršil ves pouk le v nemščini (windisch le tedaj, če se je že čisto običajalo). Dobiti mora pa zaveden Slovenec vtis, da se igrajo oblasti z nami kakor mačka z vjeto miško. Kar namreč ne more pomemčiti šola in kogar drugače ne morejo vjeti, to naj pomaga čisto gospodarska korporacija. Kaj Mussolini, ti si pravi pritlikavec proti našim, ti učiš moliti italijanski samo otroke, pri nas pa se morejo tudi dekleta in žene učiti nemško molit. — Ko je bila ob sklepu kuharskega tečaja v Št. Lipšu razstava, je bil povabljen tja tudi naš kuharski tečaj, ali učiteljica je gnala ravno to nedeljo vse udeleženko v Celovec na neki nemški družabni večer, le da ne bi mogle videti, kaj tam naredijo, a kljub temu so ravno zavedne Slovenke s svojo udeležbo omogočile tečaj. Da pa so se „die Windischen“ (kakor so jih Celovčani imenovali) tam bolj poznale, so smele imeti kljub protestu udeleženk vse bele rute na glavi. In duša tečaja, landbundovec Kaiser, pd. Kajzer, mesto da bi se zahvalil Slovincem za tistih par vozov, od njih izposojene oprave, je umaknil rajši prošnjo za občinsko podporo samo iz tega vzroka, ker bi sicer dobil enako svoto tudi slovenski tečaj v drugem delu občine. In s takimi ljudmi delaj v občini pametno gospodarsko politiko. To bi bila slika poluradnega gosp. kurza od ene strani, da ne omenimo vzrokov, zakaj so večini udeleženk po nepotrebnem tekle solze?

Št. Vid ob Glini. Ker mi ni mogoče vsem našim dobrotnikom, mojim prijateljem in znanecem po mestih in na deželi v 88 župnijah, ki jih v teku leta obiščem v svrhu nabiranja milodarov za vzdrževanje bolnice usmiljenih bratov v Št. Vidu, vsakemu posebej ob koncu leta še ponovno izreči hvalo in želeti srečno novo leto, zato bodi v vsi ljubezni in hvaležnosti tem potom nadomeščeno. Po tej poti želim vsem našim p. n. dobrotnikom v največjem spoštovanju srečno milostipolno novo leto 1929 z izkreno prošnjo, da mi tudi v bodoče ohranijo svojo blago naklonjenost in ostanejo prijatelji našega zavoda, kar naj ljubi Bog vsem skupaj tisočerno poplača.

F. Eberhard.

Libučje pri Pliberku. Dne 27. dec. 1928 je sklicala Živinorejska zadruga za Libučje in okolico k železniku v Libučje gospodarski shod, na katerega je povabila kot govornika č. g. župnika Poljanca. Gospodu govornik je v stvarnem, temeljitem govoru razložil novi zakon v zavarovanju kmetijskih delavcev. Navzoči kmetje so z veliko napetostjo in zanimanjem poslušali njegova izvajanja, ki so bila mnogim še povsem nova. Gospodu Poljancu za trud najlepša hvala.

Celovec. (Razno.) Lovska družba Podreščica priredi 6. t. m. v Mačnikovi gostilni lovski ples. Začetek ob treh popoldne, Vstopnina 50 g. Pri lovski družbi je včlanjenih tudi več Slovincem. — Pivo se bo ponovno podražilo.

rokama. Ljudje so vajeni zidov, in srea jim otsanejo znotraj zidov in so zadovoljni. A Petru je bilo začutilo njegovo srce sonce izven šolskih oken že prvi dan v šoli. In odtistihmal je romal za njim in je bil njegov suženj... Tako so ga bili ljudje obsodili, ker so bili premali, da bi mu prodrli do duše... In ostal pri njih „klatež“.

Pokazal se je na vasi, že so kazali otroci za njim: „Klatež gre, klatež!“ Zavil je mimo nizke bajte sredi gozda, pa je slišal skozi odprta okna: „Peter Klatež!“

Pri Klemenovih so postajali radi tega čemerni, in oče Klemen je moral marsikako poslušati radi sina Petra. Peter si je bil nekoč priredil gosle, prave pravcate gosle. Zvenele so kakor resnične gosle. Iztaknil je bil nekje še šolsko knjigo za goslanje in pričel je se je vaditi. To je bilo, ko je še hodil v šolo. Odtistihmal je goslal vsak dan in vsakdar. Izuril se je bil v pravcatega mojstra. Ker ga oče ni maral slišati, je hodil po drugih hišah, kjerkoli so ga hoteli poslušati. Bil je ves ljubi dan na potu, maral je še manj za šolo, kot prej; „klatež“ je bil zmerom bolj obsojen, in v očetu je kipel.

(Dalje sledi.)

Zanimivo pa je, da se na Koroškem prodaja vrč piva po 45 g, v Solnogradu pa po 40 g, četudi je cena piva v vseh pivovarnah enaka. V Solnogradu se na podlagi povišanja davka pivo podraži za 2 g pri vrču. Želeti bi bilo, da pri nas ostane pri dosednji ceni, ki je itak že višja, nego bo v Solnogradu. — Uradnik borovaljske občine Johan Kerschitz je bil predan okrajnemu sodišču, ker je v občinskem uradu ponovno poneveril denar v skupni vsoti 1200 S. — Dne 22. decembra 1928 so na Koroškem našli 9053 podpirlanih brezposelnih. Število je v teku enega tedna naraslo za 1358 oseb. Za Koroško je to zelo visoka številka.

Globasnica. (Pogreb.) Ni človeka v globaški občini, ki bi pomnil takšnega pogreba, kot je bil pogreb pokojne Laznikove matere v Slovenjah dne 11. decembra 1928. Ogromna množica ljudstva, ki je pokojno mater poznala, se je napolila ta dan v Globasnico, da jo spremlja na njeni zadnji poti. Za dokaz, da je bila pokojnica obče spoštovana, je pričala tudi to, da se se pogreba udeležili duhovniki iz 8 sosednjih far. Cerkveni pevci so jo spremljali s prepevanjem žalostink ter se poslovili od nje z nagrobno žalnico. Pokojna mati je imela v oskrbi podružno cerkev pri sv. Šimnu ter obenem tudi cerkev sv. Heme. Najlepši zgled pa je ona nudila predvsem materam kot vzorna krščanska mati, katere edini cilj je bil, vzgojiti svoje potomce v verskem duhu, ki naj bo podlaga našemu družabnemu življenju. R. i. p.

Št. Jakob v Rožu. (Smrti.) Dne 23. nov. smo pokopali Miho Otovica, p. d. Hoja v Dravljah. Pljučnica mu je pretrgala nit življenja, čeravno je bil šele 51 let star. Požarna bramba Št. Jakob—Velika vas ga je spremljela na zadnji poti in dolga vrsta drugih pogrebov. Pevci iz Podgorij so mu zapeli na grobu žalostinke, toda v nemškem jeziku, kakor bi se sramovali peti na slovenski zemlji slovenski. — Dne 10. decembra smo spremili k zadnjemu počitku Josipa Serajnika, p. d. Serajnika v Svatnah. Nastopila je tudi šentjakobska slovenska požarna bramba. Moški pevski zbor mu je zapel na domu in na grobu ganljive žalostinke pod vodstvom g. Marije Nagele. — Na sv. dan pa smo zagrebli Marijo Velikognja iz Čemernice v starosti 57 let. Naj vsi v miru počivajo!

DRUŠTVENI VESTNIK

Seznam

igrokazov z mešanimi, samo moškimi in samoženškimi vlogami za podeželske odre, ki se dobe v Jugoslov. knjigarni v Ljubljani:

(Rimske številke značijo dejanja, arabske pa število oseb.)

Bevk: **Bedak Pavlek.** Otroške igrice: Bedak Pavlek. Skrb in smrt. Kraljič in služabnik, Nebo-gljivci, Dobrota je sirota. Din 18,—.

Burke in šavlji pri zori, 18 enodejank. Din 20: 1. Čarodejna brivnica. 2. Radi nagrade. 3. Čašica kave. 4. Zaklad. 5. Vedež. 6. Pobiljšana trmoglavka. 7. Luknja v namiznem prtu. 8. Dve teti. 9. Na skalnici. 10. Pred sodnikom. 11. Ženin Miha. 12. Zamorec. 13. Junaki. 14. Trije učenjaki. 15. Tihotapci. 16. Opeharjeni žid. 17. Izgubljena stava. 18. Čudna kupčija.

Cankar-Skrbinšek: **Hlapec Jernej in njegova pravica.** Drama. 9 slik, 27 oseb. Din 18,—.

Česnik: **Pogodba.** Burka s petjem. II. 9. Din 8. Finžgar: **Divji lovec.** Narodni igrokaz. VI., 23. Din 18,—.

— **Razvalina življenja.** Drama. III., 7 Din 30. vez. Din 40,—.

— **Vse naše.** Burka. I., 5. (Iz zbirke: Poljanec, Trenutki oddiha). Din 16,—.

Gersticker-Seljak: **Lovski tat.** Ljudska igra. V., 9. — **Erazem Predjamski.** Igra. V., 11. Din 6.

Glediške igrice: Zdravnikov strežnik (m. vl.). — Sv. Janez Evangelist in ropar (m. v.). — Prevarani hišnik (m. vl.). — Konvencionalne laži (meš. vl.). Din 5,—.

Gogolj-Prijatelj: **Revizor.** Komedija. V., Din 20,—.

Govekar: **Martin Krpan.** Drama. V., 26. Din 25,—.

Jalen: **Srenja.** Drama. VI., 13. Din 22,—.

— **Dom.** Drama. V., 13. Din 22,—.

Kakšen gospodar tak sluga. Burka iz vojaškega življenja. I., I. Din 10,—.

Krek: **Turški križ.** Igra. VI., 18. — **Tri sestre.** Igra. III., 9. Din 14,—.

— **Ob vojski.** Igrokaz. IV., 15. Din 8,—.

LJUDSKI ODER:

I. zvezek: Razprodan.

II. zvezek: **Krivoprišežnik.** Narodna igra s petjem v treh dejanjih. (7. slikah.) Po L. Anzengruberju za slovenske odre priredil A. Robida. II. izd. Ljubljana, 1926. Din 18,—.

III. zvezek: **Miklova Zala.** Igra v petih dejanjih. Po Sketovi povesti priredil M. Bajuk. Ljubljana, 1923. 49 strani. Din 18,—.

IV. zvezek: **Tihotavec.** Ljudska igra v petih dejanjih. Po Jurčiču priredil M. Bajuk. Ljubljana, 1923. 53 strani. Dn 18,—.

V. zvezek: **Po dvanajstih letih.** Ljudska igra v štirih dejanjih. Po Schrottenbachu priredil Fr. Koblar. Ljubljana, 1923. 81 strani. Din 18,—.

VI. zvezek: **Kampostejski romarji.** Pevska igra v treh dejanjih. Spisal dr. Ivan Pregelj. Ljubljana, 1925. 63 strani. Din 10,—.

VII. zvezek: **Mlinar in njegova hči.** Ljudska igra. Spisal E. Raupach. Za slovenske odre priredil A. Robida. Ljubljana, 1926. Din 18,—.

VIII. zvezek: **Scapinove zvijače.** Komedija v treh dejanjih. — Po Moliereu prevel Niko Kuret. Ljubljana, 1926. Din 18,—.

IX. zvezek: **Revček Andrejček.** Ljudska igra s petjem v petih dejanjih. Za slovenske odre priredil A. Robida. Din 18,—.

Pevske točke zložil M. Bajuk. Ljubljana, 1926. Din 20,—.

(Se nadaljuje.)

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 19. oktobra 1928.

(Nadaljevanje.)

Koliko se pridelalo.

Izračunalo se je, da se počez pridelalo na hektar:

	v ravnini	na gorah
	metercentov	
pšenice ozimne	18.9	9
rži ozimne	16.4	8.8
jare pšenice	—	10
jare	9.9	11
zimskega ječmena	19.6	—
navadnega ječmena	21.2	—
ovsa	21.4	12
krompirja	213	145
pese in repe	527	309
sena	43	35
detelje	60	50

Toliko se je pridelavalo na hektar, ako potem vpoštevamo obdelano polje vse, se je v deželi pridelalo na leto

1.867 vagonov rži, vredno	S 6,535.000.—
468 „ jare, vredno	1,641.000.—
896 „ pšenice, vredno	3,585.000.—
273 „ jare pšenice, vredno	1,092.000.—
27 „ zimsk. ječmena, vr.	878.000.—
799 „ navadn. ječm., vr.	2,718.000.—
2.007 „ ovs, vredno	6,225.000.—
658 „ kuruze, vredno	2,174.000.—
11.219 „ krompirja, vredno	9,126.000.—
23 „ raznih pridelkov, vr.	72.000.—

vkup S 33,659.000.—

to je 33.5 milijona šilingov, je letni poljski pridelek vreden. K temu pride vrednost mleka: Na Koroškem štejemo 78.000 krav. Ako bi vsaka molzla v letu 1800 litrov in bi bil liter mleka vreden 30 grošev, je pridelek mleka vreden 42 milijonov šilingov!

K temu pride še prirastek živine S 177.20, sadje S 20.93, zaslužek od konj S 29.70, dohodek od svinj S 155.80.

V teh številkah je ves pridelek, kateri se potem deloma doma porabi in le deloma pride na trg. Za dom se vsega pridelka potrebuje 35.68% na trg pa ga pride 64.32%. Potem se ravna čisti dobiček posestva: kjer se na trg spravi manj ko 50% pridelka je — 0.41, 50—60% pridelka je + 2.47, 60—70% pridelka je + 2.98%, čez 70% pridelka je + 3.68%.

Tako da kapital, ki se investira v posestvu, nese kvečjemu 3.68%, v letih pa, ko se ne more vsaj pol pridelka prodati, je gospodarstvo pasivno s 0.41%, tudi če ni bilo posebne nesreče.

Na Dunaj je poslalo inozemstvo v času juli 1927 do konec junija 1928 136.000 glav goveje živine in 806.965 svinj, iz avstrijskih dežel se je prodalo tam svinj samo 0.6%. Treba da tja domače kmetijstvo zanaprej spravi več domačega pridelka.

Stroški produkcije.

Od stroškov, ki jih ima gospodar, gresta dve tretjini na stroške za delo, ena četrtina na obratne stroške (poslopje, orodje, davki, zavarovanje), ostane gre na amortizacijo in zmanjšanje zalog. Delovni stroški znašajo počez na hektar 187 S proti 182 S lani. Od te svote pride na tuje ljudi 131 S in 56 S na lastno družino. Od plače tujih ljudi je 35% v gotovini, 65% pa je vrednost prehrane. Davka je na hektar 9.36 S. Zanimivo je, da je občinski davek višji kakor deželni, in deželni zopet višji kakor državni. In ti davki se na Koroškem precej višji, kakor drugod. Vsaj prof. Ostermeier je za Avstrijsko izračunal, da se od zaslužka za davke plačuje 7.1%, na Koroškem 11.12%, od dohodka, ki ga daje v posestvu naloženi kapital se plačuje drugod davkov 22.30%, na Koroškem 25.62%, od delovnega zaslužka kmečke družine se plačuje drugod 10.4%, na Koroškem 19.80%. Produkcijski stroški sestojajo 1. iz obratnih stroškov, 2. iz obresti naložnega kapitala.

Ako se računa samo 5% obresti, znašajo ti stroški na hektar 375 S, izkupiček pa znaša za hektar samo 329 S, da bi se ti postojanki izenačile, bi se moral pridelek za 14% podražiti.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Bivši minister, državni poslanec dr. Franc Odehmal, glavni tajnik kršč. soc. stranke, je umrl. — Za dvajsetkronski zlatnik se dobi začasno 14,20 S, za stokronskega 142 S, za dukat 16 S, za srebrn petkronski novc 2,80 S, za dve kronskega 1,06 S, za enokronskega 53 g, za goldinar 1,42 S in za 2 goldinarja 2,82 S. — Pomladni dunajski velesjem se vrši od 10. do 17. marca. — Bivši zvezni predsednik dr. Hainisch dobi milostno pokojnino 1000 S na mesec. — Sredi prihodnjega leta dobimo nove bankovce po 50 S. — Jugoslavija: Sliši se, da bodo inž. Krajnc in tovariši, ki so bili zaprti radi suma umora Egidija Perica, izpuščeni iz zapore, ker se je pokazalo, da osumljenci niso v zvezi z umorom. Ubil ga je bržkone kak sorojak iz Istre, ker mu je škodil kot špijon, ali pa je Perica ubil italijanski fašist. Sodni spisi tehtajo 50 kg. Na zadnji seji fašistovskega sveta so bili baje trije prvaki slovenskih orjunašev obsojeni na smrt. — Na železniški progji med Beogradom in Zagrebom se je pripetila železniška nesreča. Neki človek, ki je gledal skozi okno vagona, je zadel med vožnjo preko Savskega mostu ob železne traverze ter je bil takoj mrtev. — Zadnje dni vlada v okolici Prizrena silen mraz, ki je prignal volkove z gora. Zaradi velike lakote so volkovi vdrlili v vasi ter napadli celo 3 osebe, katere pa so k sreči še v zadnjem trenutku rešili orožniki. — Rusija: Živilske karte je uvedla sovjetska vlada; kruh, meso in druga najvažnejša živila se dobivajo le še proti izkaznici. Pred prodajalnami stoje dolge procesije kakor v svetovni vojni. Vlada pravi, da hoče na ta način preprečiti špekulacijo z živili. — Pred moskovskim sovjetskim sodiščem je stal sovjetski funkcionar Schwarz. Schwarz se je 150krat oženil; poizvedel je od vsake žene, kje ima denar in dragocenosti, vse pobral, nato pa je šel iskat druge žene. Na ta način si je nabral milijon rubljev premoženja. 54 žena toži Schwarz na alimente za otroke. Obsodili so ga na prognanstvo v Sibirijo. — Ostale države: V perzijskem Beludžistanu je izbruhnila velika ljudska vstaja, ki jo vodi Dost Muhamed. Vstaši so zastrupili po vsej pokrajini vodnjake, da vladne čete ne morejo prodirati proti njim. — V Valoni v Albaniji je zletela v zrak zaloga materijala in municije, ki si jo je uredila italijanska vojska v Albaniji. Eksplozija je uničila tamošnjo pokrajino v okolišju 5 km. Ubityh je bilo 60 vojakov, veliko število pa ranjenih. — V Češkoslovaški se vršijo priprave za novo ljudsko štetje v letu 1930. — V Londonu je eksplodiral sredi mesta plin, ki je napravil velikansko škodo. Cestni tlak je raztrgal eksplozija kakor papir pol milje daleč. Nekaj konj je bilo ubityh in več ljudi vrženih ob tla. V bolnico je bilo prepeljanih 17 oseb. Več avtomobilov je bilo prevrnjenih in več šoferjev ranjenih. Okolica je vsa pokrita s kamenjem in pročelja so bila kar bombardirana s točo kamenja, ki ga je vrgla eksplozija s strahovito silo v zrak. Eksplozija je bila tako močna, da je strla vsa okna in vrgla speče prebivalce iz

postelj. — Italijani so na božični večer odvedli dr. Janko Kralja na Liparski otok, kjer bo moral prebivati v prognanstvu 5 let. — V neki tiskarni v Lille na Francoskem je izbruhnil požar, ki jo je popolnoma uničil. Okoli 200 namoščenec je ostalo brez dela. — Potres z morskimi poplavo so imeli na Filipinih. Mnogo mest in vasi je uničenih, in tisoče ljudi brez strehe, do 100 oseb je utonilo.

Drobne vesti. Parlament je sklenil zvišanje davka na sladkor od 10 na 16 zlatih kron za 100 kg. Tako se bo sladkor zopet nekoliko podražil. — Gospodarska zdravniška organizacija na Dunaju svari pred zdravniškim študijem. — V celi državi je 4323 duhovniških mest. Nepremična last cerkve znaša 230.000 hektarjev, ki sestoji povečini iz gozdov. Na Koroškem predstavlja cerkvena last 2 in pol odstotka površine. — Carinarnica je zaplenila na Dunaju 6 zabojev, ki so vsebovali dele strojnic, trakove itd. in so bili namenjeni za Madžarsko. To je že drugo tihotapstvo orožja s strani Madžarske. Vsem bo še v spominu monoštrska zadeva, s katero se je bavilo tudi Društvo narodov. — Generalno pošto ravnateljstvo predlaga, da bi se zvišala pristojbina za pismo na 16 g, tiskovine do 10 g na 3 g in telefonska najemnina za 24 S letno. — Na Dunaju je 17. t. m. kidalo sneg 6388 ljudi. Za osemurno delo dobi odrasli 6 S 30 g, pod 18 let stari pa 4 S 5 g, ponoči 50 odstotkov več. — Dunajska občina ima 26.336 aktivnih uradnikov in 10.013 penzionistov, ki stanejo mesto 182 milijonov S ali 42% vseh izdatkov. Število uradnikov in upokojenecv dosti presega število prebivalstva mesta Celovec. — V Iigistu na Štajerskem so se spopadli heimatschützerji in schutzbundovci. — Nemčija: Skrivnostno kovalnico denarja so odkrili v berlinskem predmestju Weissensee. Našli so tudi 4000 ponarejenih 50 vinarskih novcev. — 18. t. m. je izbruhnil v neki tovarni potrebščin za radio požar. V trenutku je bilo večnadstropno poslopje v plamenih. Pri reševanju so delavci skakali skozi okna, pri čemer so obvisle posebno ženske na napuščih. Pri tem je bilo 12 delavcev težko, 35 pa težko ranjenih; nekaj jih je na ranah že umrlo, nekaj pa jih bo menda še pod razvalinami. — Bik je nabodel veleposestnika Pietsch-Schaupitza v Reichenbachu na Šleskem, ko ga je ta prijazno gladil. Bik je raztrgal gospodarju obraz od ust do ušes. — Jugoslavija: Dr. Wilfan je predaval v novinarskem domu v Beogradu o vprašanju narodnih manjšin. — Gostilničar Janko Klemenčič iz Kočevja je iz poštnega voza v vozečem vlaku ukradel 183.000 Din. Poštnega uradnika je zvezal in mu zamašil usta. Porotno sodišče mu je priznalo 5 let strogega zapore. — Italija: V kamenolomu Branzoll na Tirolskem se je na žični železnici zlomil škripec; voz je treščil nazdol, zadel v voz, ki se je dvigal navzgor in ga odtrgal. Trije delavci so bili na mestu mrtvi, eden težko ranjen. — Maršal Cadorna, bivši vrhovni poveljnik italijanske armade, je 18. t. m. umrl. Zadel ga je možganska kap. — Ostale države: Za zveznega predsednika Švice za leto 1929 je bil izvoljen dr. Robert Haab. — Ognjenik Bromo na Javi je začel zopet bljuvati. Ob drugem izbruhu se je dvignil iz žrela 50 m visok ognjeni steber. — Novi predsednik Združenih držav Hoover potuje po Ameriki. V Buenos Airesu je policija odkrila veliko zaroto proti predsedniku. Našla je v neki hiši 4 ročne granate, 2 bombi, velike množine dinamita, več revolverjev in samokresov. Atentat bi se imel izvršiti na železnici in bi bile bombe imele biti položene na železniški tir. — V državni jetnišnici Sing-Sing je izbruhnil požar, ki je napravil ogromno škodo. Pri reševalnih delih je našlo v plamenih smrt 6 uradnikov. Med požarom je bilo vseh 1600 jetnikov zbranih na dvorišču in so se kljub maloštevilni straži zadržali popolnoma mirno. — Nemškonac. uradništvo namerava odpasti od vsenemške stranke. To bi pomenilo konec stranke, ki že davnaj nima življenskega pogoja. — Do višjih poštnih pristojbin pridemo. Pismo se podraži za par grošev, kakor tudi tiskovine, paketi itd. — V naši državi se je rodilo 1926 leta 127.250 otrok, od teh je bilo 30.428 nezakonskih. — Nemčija: Letalo na zračni progji Berlin-Köln je moralo vsled pokvarjenja stroja zasilno pristati, pri čemer se je letalo vnelo in zgorelo. Posadka treh mož je zgorela, edini potnik je ostal nepoškodovan.

RADIO-PROGRAM**Od 4. jan. 1929 do 9. jan. 1929.**

4. jan. (petek). 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. 18.30: Gospodinjina ura, predav gđ. C. Krekova. 19: Francoščina, poučuje dr. Leben. 19.30: Varstvo spomenikov, predava dr. Stele. 20: Citraški večer. Radio-orkester. 22: Poročila.

5. jan. (sobota). 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. 17: Koncert Radio-orkestra. 18.30: Delavska ura. 19: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik. 19.30: Masaryk, vzgojitelj svojega naroda, predava vseuč. prof. dr. Karol Oswald. 20: Klavir in harmonij. Vmesne točke poje kvartet „Ljubljane“. 22: Poročila.

6. jan. (nedelja). 9.30: Prenos cerkvene glasbe. 11: Radio-orkester. 15: Lahka glasba. 15.30: Platinjski spomini, prof. Janko Mlakar. 16: Reproducirana glasba. 17: Drama. 20: Prenos opere. 22: Poročila.

7. jan. (ponedeljek). 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. 18.30: Češčina, poučuje konzul. uradnik g. Novak. 19: Francoščina, poučuje dr. Leben. 19.30: Zdravstveno predavanje. 20: Večer ruske glasbe. — Radio-kvartet. 22: Poročila.

8. jan. (torek). 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. 17: Koncert Radio-orkestra. 18: O morju, predava ravnatelj Böhm. 19: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik. 19.30: Kemija vsakdanjega življenja, predava prof. Pengov. 20: Drama. — Radio-orkester. 22: Poročila.

9. jan. (sreda). 12.30: Reproducirana glasba in borzna poročila. 18.30: Pravljice. 19: Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec. 19.30: Matematične in prirodne tehnične vede v grški kulturi, predava vseuč. prof. dr. Bradač. 20: Operni dueti. — Radio-orkester. 22: Poročila.

Listnica upravnishva.

Lušin, Šmihel pri Pliberku. Oglas je došel prepozno in ga ni bilo več mogoče uvrstiti v zadnjo številko lanskega letnika. — **Naročniki,** ki list shranjujejo, lahko reklamirajo manjkajoče številke.

Sprejme se mežnar (organist) Pisati je treba na župni urad Brnca (Fürnitz)

Vabilo

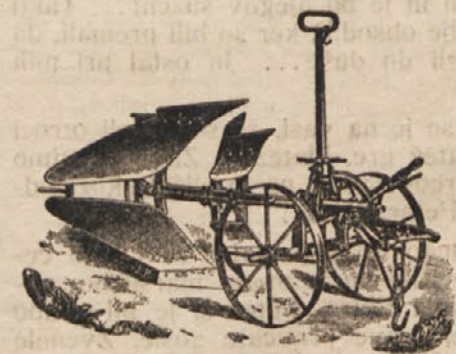
Izobraževalno društvo v Dobrli vasi priredi na dan sv. Treh kraljev, dne 6. januarja 1929 ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih

Janežičevo proslovo

z nagovorom ter dvema burkama, in sicer

Kmet Herod**Srd na petelina in kes.**

K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Originalno**Melotte-jevo brabantsko****ORALO**

Izborna oralna priprava za naprednega poljedelca.

Ceniki zastoj.

Ugodno plačilo na obroke.

Melotte-Werke

Wien, IV., Mayerhofgasse 16

Zastopnik: Valentin Lassnig,

Nova vas, P. Förderlach